

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
Кафедра педагогіки та психології**

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
Кафедра практичної психології та педагогіки**

ТЕОРІЯ КОНТРОЛЬНОСТІ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Матеріали наукових читань, присвячених 115-й річниці від дня народження Ярослава Івановича Цурковського – відомого українського вченого-психолога, громадського діяча

м. Львів, 20 лютого 2020 р.

Рекомендовано до друку вченою радою Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського 11 лютого 2020 року, протокол № 8.

Рецензенти:

Ковальчук Зоряна Ярославівна – доктор психологічних наук, професор;
Повстин Оксана Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент.

Теорія контрольності та актуальні проблеми сучасної психології: матеріали наукових читань, присвячених 115-й річниці від дня народження Ярослава Івановича Цурковського – відомого українського вченого-психолога, громадського діяча (20 лютого 2020 р., м. Львів). Львів, 2020. 184 с.

Редакційна колегія:

доктор педагогічних наук, професор *Пристапа Є. Н.*
доктор педагогічних наук, професор *Литвин А. В.*;
кандидат психологічних наук, доцент *Баклицька О. П.*;
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник *Вдович С. М.* (упорядник).
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник *Руденко Л. А.*;
доктор психологічних наук, доцент *Сірко Р. І.*;
кандидат педагогічних наук, доцент *Соловійов В. Ф.*

У збірнику матеріалів наукових читань розглядаються феномен видатного українського психолога і громадського діяча Я. І. Цурковського, психолого-педагогічні аспекти підготовки фахівців на сучасному етапі, методологічні засади становлення сучасного фахівця-психолога й актуальні проблеми сучасної психології.

Для науковців у галузі психології та педагогіки, психологів-практиків і педагогів закладів вищої освіти, аспірантів, ад'юнктів, докторантів.

- © Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, 2020
- © Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2020
- © Автори, 2020

Катерина Латишевська	
Психолого-педагогічний аналіз категорії «моральна культура вчителя»	61
Тетяна Матвійчук, Валерій Соловійов, Наталія Степанченко	
Інноваційні технології у формуванні професійних компетентностей майбутнього фахівця галузі фізичної культури та спорту	65
Ірина Матійків	
Формування особистісної готовності фахівця до діяльності у сфері «людина –людина»	70
Віктор Михайлов	
Можливості і проблеми підвищення кваліфікації управлінських кадрів органів влади з питань цивільної безпеки	74
Дарія Огоновська	
Роль естетичного виховання у професійній підготовці майбутніх кравців, закрійників у професійно-технічних закладах освіти	79
Михайло Черніка	
Психологічні основи самовиховання студента-баяніста	81
Тетяна Якимович	
Діагностика й оцінювання під час професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців	84
Роман Яремко	
Теоретичний аналіз дуальної системи освіти	89

Розділ 3

Методологічні засади становлення сучасного фахівця-психолога

Лариса Руденко	
Роль фонових знань у професійній діяльності практичних психологів	93
Роксолана Сірко, Володимир Слободяник	
Особливості професійної діяльності психолога в надзвичайних ситуаціях ..	96
Юлія Балебрух	
Ціннісні та світоглядні установки в структурі образу професії майбутнього практичного психолога	100
Юлія Остапова, науковий керівник – Лариса Руденко	
Особливості психосоматичних розладів у майбутніх психологів	104
Андрій Цюприк	
Особливості оптимізації самостійної освіти студентів у закладах вищої освіти України	108
Наталія Ярошук	
Використання методів арт-терапії в роботі практичного психолога	111

Розділ 4

Актуальні проблеми сучасної психології

Олена Кривопишина, Мар'яна Галабурда	
Психологічні чинники формування особистості, схильної до насильства ...	115
Віталій Войцеховський, науковий керівник – Сергій Марчук	
Психофізичне виховання козацької молоді	120

Бібліографія

1. Дмитренко Г. А., Олійник В. В., Ануфрієва О. П. Цільове управління: вимірювання результативності діяльності учнів і педагогів : навчально-методичний посібник. К. : Віпол, 1996. 84 с.
2. Процесс учения: контроль, диагностика, коррекция, оценка / Под ред. Е. Д. Божович. М. : Московский псих.-социальный институт, 2000. 224 с.
3. Циба В. Т. Основи теорії кваліметрії : навчальний посібник. К. : ІЗМН, 1997. 160 с.
4. Якимович Т. Д. Основи дидактики професійно-практичної підготовки : навчально-методичний посібник. К. : Педагогічна думка, 2013. 136 с.

УДК 378.14(430)

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Роман ЯРЕМКО,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

У статті розглядається проблема підготовки і випуску на ринок праці висококваліфікованих кадрів, яка стала приводом дослідження дуальної системи освіти. З кожним днем держава все більше потребує фахівців, які вміють сумлінно, відповідально та якісно виконувати свої професійні обов'язки. Сформована в даний час система вищої освіти в країні з даною проблемою не може впоратися повною мірою. Одна з причин того, що відбувається, – прірва між теоретичними знаннями і практичними навичками випускників закладів вищої освіти. Яскраво виражений шлях покращення якості підготовки та випуску майстрів своєї справи на ринок праці – введення дуальної системи навчання у навчальний процес. Внаслідок цього дане дослідження спрямоване на вивчення дуальної системи освіти, розгляд її сутнісних характеристик, цілей, завдань, явних переваг і недоліків, а також на виявлення пріоритету перед традиційною системою навчання.

Ключові слова: *дуальна освіта, заклад вищої освіти, ринок праці, підприємство.*

Нині дуальна модель навчання є однією з передових форм підготовки високопрофесійних кадрів у світі, про що свідчить досвід освітніх систем таких країн, як Швеція, Великобританія, Японія та Німеччина [4]. На жаль, у нашій країні концепція дуальної системи навчання цілком і повністю не відпрацьована і знаходиться на стадії одиничного впровадження.

Дуальна система дає право інтегрувати в навчальному процесі як теоретичну, так і практичну підготовку фахівців. Упродовж навчання поряд зі звичайними заняттями в закладах вищої освіти студенти ходять на роботу на конкретне підприємство або фірму, де і накопичують професійний і практичний досвід.

У дуальній системі освіти підприємство на рівних правах разом із ЗВО бере участь у професійній підготовці працівників. Тим часом як ЗВО несуть відповідальність за теоретичну грамотність і освіченість, підприємство, у свою чергу, забезпечує умови для практичного навчання та покриває грошові витрати, пов'язані з ним [2].

можливою успішною адаптацією в робочому колективі, формує необхідні компетенції та відповідальність. Жодна установа освіти не може надати таке розуміння виробництва зсередини, як дуальне навчання, що робить його відправною точкою до успішної кар'єри.

Для держави дуальна освіта – це, по-перше, високоефективна підготовка кваліфікаційних кадрів і їх безперешкодне працевлаштування, по-друге, з економічної точки зору, дане утворення саме себе фінансує.

Спираючись на вищевикладений текст, слід підкреслити явно виражені переваги дуальної системи освіти: практичне навчання фахівців проводиться на підприємствах і організаціях, а не лише в майстернях, лабораторіях і на полігонах освітніх організацій; зміст і структура освітніх програм узгоджена між ЗВО та підприємством, що дозволяє задовольнити вимоги всіх сторін; між ЗВО та підприємством можуть виникати і складатися близькі взаємини; при працевлаштуванні ймовірна швидка адаптація до трудового процесу; постійна зміна теоретичної діяльності в навчальному закладі на практичну роботу на підприємстві є найкращою мотивацією навчання, при цьому виробничий процес значною мірою не страждає; гарантує точніше розуміння професії, а також стандартизований ступінь підготовки.

Практика впровадження дуальної системи навчання в освітній процес довела такі переваги перед традиційною моделлю освіти: дуальна освіта покликана усунути основні недоліки традиційних засобів і методів навчання; дуальна система зводить нанівець розрив між теоретичною і практичною частиною навчання; знайомство студентів із корпоративною етикою підприємства, його особливостями на етапі отримання освіти; висока мотивація студентів до отримання теоретичних знань і набуття практичного досвіду роботи; у дуальній системі підготовки фахівців ЗВО враховує всі вимоги, що пред'являються підприємствами до майбутніх працівників; зацікавленість керівників підприємств у високоякісному теоретичному і практичному навчанні свого працівника [1].

Перерахувавши позитивні сторони дуальної системи освіти, розглянемо її недоліки: поряд із мотивацією на підприємстві може погіршуватися рівень якості освіти; навчальні програми освітніх організацій не завжди підтримують сезонну послідовність виконуваних робіт на підприємстві; освітня організація часом не встигає вчасно надати необхідний підприємству навчальний матеріал; неготовність підприємств приймати нових фахівців через відсутність вільних робочих місць; через нестачу фінансових ресурсів підприємства змушені заробляти кошти на освіту через підвищення ціни на вироблений ними продукт [3].

Таким чином, незважаючи на наявні мінуси, дуальна система навчання компетентних, висококваліфікованих, затребуваних на ринку праці випускників закладів вищої освіти, має явну перевагу в порівнянні з традиційною системою підготовки фахівців. Дана модель навчання є дуже привабливою в навчальних закладах професійної освіти, проте необхідно вірно отримувати користь дуального навчання в суспільстві з належним урахуванням соціально-економічного становища, розвитку міжнародних інтеграційних процесів у освіті, існуючих нормативних документів і менталітету в соціумі.

Для кращого уявлення про концепцію дуальної освіти розглянемо цілі навчання: вдосконалення системи вищої освіти шляхом розробки продуктивної структури підготовки кадрів; введення в навчальний план освітніх організацій сучасних методів і засобів навчання; модернізація системи неперервної освіти; удосконалення професійних стандартів кадрів.

Основними завданнями дуальної системи навчання є: усунути невідповідність системи підготовки кадрів структурі попиту на ринку праці; створити ряд навчальних ЗВО, які відповідають потребам усіх сфер життя населення і ринку праці; змінити і якісно вдосконалити зміст і структуру навчальних планів професійної підготовки кадрів, що забезпечують їх високий професіоналізм і мобільність; впровадити науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення належного рівня у процесі професійної підготовки кадрів.

До принципів формування структури і змісту навчально-освітньої програми відносимо:

1. Теоретична і практична частина підготовки кадрів здійснюється в ЗВО, на фірмах і підприємствах.

2. Максимальна відповідність без шкоди для теоретичної підготовки потребам і вимогам до компетентності фахівця з боку роботодавця.

3. Для формування контингенту студентів між підприємством і навчальною організацією укладається договір, у якому прописуються вимоги до кадрів, умови організації змісту навчального процесу та проведення кваліфікаційних іспитів. За аналогією також укладається договір між підприємством і кандидатом на навчання. У договорі обговорюються питання, які стосуються фінансування витрат підприємства на навчання фахівця, а також умови їх відшкодування. Як і не виключена і схема укладення тристороннього договору між підприємством, ЗВО і кандидатом на навчання.

4. На рівних правах підприємство і навчальна організація спільно проводить відбір кандидатів на навчання за освітньою програмою, передбаченою навчальною організацією, на основі отриманих результатів співбесіди, тестів чи інших форм контролю знань. Одним із найважливіших факторів набору є відсутність медичних протипоказань для кандидата працювати за тією чи іншою спеціальністю [2].

Дуальна система освіти гарантує відповідність інтересів тих, хто навчається, інтересам підприємств, а також держави.

Для підприємств дуальна освіта є хорошою можливістю підготувати для себе висококваліфікованих кадрів, які повністю відповідають всім своїм вимогам, при цьому скорочуючи час і витрати на пошук фахівців, їх перепідготовку й адаптацію. Більше того, у підприємства є шанс вибрати найкращих випускників освітньої організації, оскільки за час навчання студенти показують, на що здатні, повною мірою. У свою чергу, такий підхід до відбору персоналу мотивує їх вчитися з повною віддачею.

Для студентів дуальна система освіти є чудовою можливістю набути стабільності та впевненості у завтрашньому дні. Дана система дозволяє без зайвих труднощів плавно і рівномірно влитися у професійно-трудова діяльність. Дуальна освіта не лише сприяє виконанню певних професійних обов'язків, але і робить

Бібліографія

1. Дрозач М. І. Розвиток професійного навчання кадрів на виробництві в контексті зарубіжного досвіду. *Наука та інновації*. 2008. Т. 4. № 3. С. 88–94.
2. Жанкабыл Г.Е. Дуальное обучение – залог качественного образования. *Молодой ученый*. 2017. № 10. С. 35–38.
3. Кузембаев С. Б., Альжанов М. К., Нурмагамбетов Д. Д., Атамбаев Ж. Н., Аймагамбетова Г. Т. Вопросы перехода на дуальное обучение. *Вестник КарГУ*. 2013. № 1. URL : <http://www.center-rpo.ru/diskussionnaya-ploshchadka1/228-voprosy-perekhoda-na-dualnoe-obrazovanie>.
4. Сидакова Л. В. Сущность и основные признаки дуальной модели обучения. *Образование и воспитание*. 2016. № 2. С. 62–64.
5. Терещенкова Е. В. Дуальная система образования как основа подготовки специалистов. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2014. № 4 (апрель). С. 41–45.

